

Dyfrbont Pontcysyllte

Dinas Brân, Dyfrbont Pontcysyllte a Chamlas Llangollen

Pellter: 15km / 9.5 milltir

Amser: 5 - 6 awr

Parcio: Maes parcio cyhoeddus cyfnod hir (£), Llangollen

Cychwyn: Canolfan Croeso Llangollen

Cyf. Grid: SJ214421, Map OS Explorer 255 neu 256

Graddfa: Egniol (dringo serth i Gastell Dinas Brân)

Cyfleusterau: Tafari, Toiledau a siop ym Masn Trevor; yr holl gyfleusterau yn Llangollen, www.llangollen.org

Dinas Brân, Pontcysyllte Aqueduct and the Llangollen Canal

Distance: 15km / 9.5 miles

Time: 5 - 6 hours

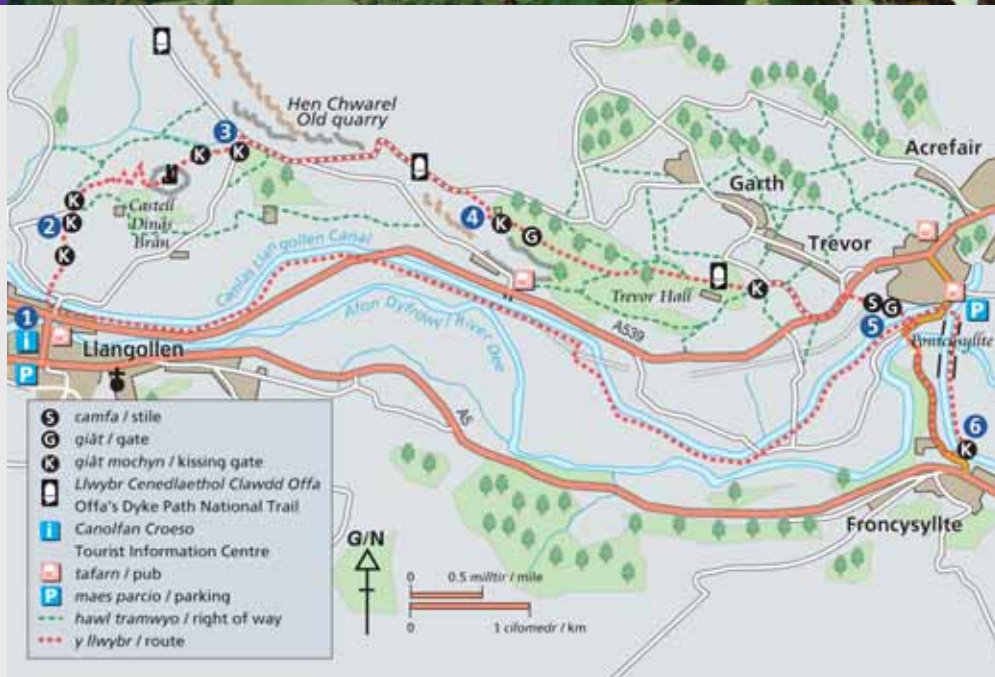
Parking: Long stay public car park (£), Llangollen

Start: Llangollen TIC

Grid ref: SJ214421, Explorer map 255 or 256

Grade: Strenuous (steep ascent to Dinas Brân)

Facilities: Pub, toilets and shop at Trevor Basin; all facilities in Llangollen, www.llangollen.org

Y Daith Gerdded

1. O'r Ganolfan Croeso yn Llangollen, trowch i'r chwith a cherdded dros y bont. Croeswch y ffordd ac yna trowch i'r chwith. Ymhen ychydig o fetrau, ewch i'r dde i lwybr sydd rhwng yr adeiladau, arwyddwyd 'Camlas'. Ar ôl cyrraedd y lanfa, trowch i'r dde a mynd ar hyd y llwybr tynnu ac yna i'r chwith a dros bont fechan y gamlas. Cerddwch i fyny'r grisiau sy o'ch blaen a heibio Ysgol Dinas Brân. Ewch drwy'r giât mochyn a dilyn y llwybr concrit sy o'ch blaen (gan ddilyn arwydd 'I'r Castell'). Ewch drwy'r ail giât mochyn a dal ymlaen i fyny'r bryn gan fynd dros y groesffordd.

2. Ar ôl y drydedd giât mochyn, ewch ar y llwybr arwyddedig gan gerdded wrth ochr y ffens. Anwybyddwch y llwybr sy ar y llaw dde. Wrth y cerflun o frân, tueddwch i'r dde a mynd ymlaen ar y llwybr hwn wrth iddo igam-ogamu i fyny i Gastell Dinas Brân. Ar ôl edrych ar adfeilion y castell, cerddwch ar draws i'r gornel bellaf yn y gogledd - ddwyrain (ochr arall y bryn i'r llwybr a ddaeth â chi i fyny). Dilynwch y llwybr hwn dros y rhagfur ac i lawr y bryn tua'r giât mochyn. Cadwch at y llwybr hwn i giât mochyn arall ac i ffordd gul.

3. Trowch i'r chwith ar y ffordd. Dilynwch y ffordd i'r grid gwartheg. Trowch i'r dde ar y Gyffordd T (gan ddilyn Llwybr Clawdd Offa ac arwydd y fesen wen yr holl ffordd i'r ddyfrbont). Ymhen tua 500m tueddwch i'r chwith pan fydd y ffordd yn forchio. Ewch ymlaen ar hyd y ffordd uchaf hon

am tua 1km, gan fynd heibio Creigiau'r Eglwyseg ar eich llaw chwith ac yna i'r drofa siap 'S'.

4. Trowch i'r dde i lwybr ble mae tri o arwyddion bach carreg ag arnynt yr enw 'Trefor'. Ar ôl 200m, trowch i'r dde ychydig cyn cyrraedd y giât a cherddwch ar hyd ochr y wal garreg. Ewch drwy'r giât nesaf ac ymlaen gan ddilyn y llwybr drwy'r coed. Trowch i'r chwith ar gyffordd y llwybrau,- arwyddwyd LICO-. Ewch ymlaen drwy'r coed ac yna ar hyd ochr y cae ac i mewn i'r coed eto, gan ddisgyn yn araf at giât mochyn ac i ddreif. Trowch i'r chwith ar y dreif, ymlaen drwy'r giatiau (ar agor yn arferol) ac i'r ffordd. Wrth y gyffordd T gyda'r ffordd A539, trowch i'r chwith ac ymlaen tua Threfor.

5. Croeswch y ffordd yn syth ar ôl yr arwydd 30 m.y.a. Ewch i'r chwith tua Threfor ac yna'n union i'r dde ac i lawr y grisiau. Dilynwch y llwybr ar lan y nant. Yng nghornel y cae, ac ymhen 15m, trowch i'r chwith i fynd drwy'r twnnel o dan y rheilffordd. Dilynwch y llwybr hwn i'r gamfa. Croeswch y gamfa a cherdded ar draws y cae tua phont y gamlas sy yn y gornel bellaf ar y chwith. Croeswch y bont hon ac ewch ar hyd y llwybr tynnu am ychydig o fetrau cyn troi i'r dde i lawr y grisiau ac ymlaen i'r ffordd. Trowch i'r dde a cherdded i lawr yr allt a dros y bont. Cerddwch ar hyd y ffordd am ryw 1km. Trowch i'r chwith ar yr arwydd 'Pont ddŵr'. Croeswch y bont gamlas gyntaf ac yna trowch i'r chwith a mynd drwy'r giât mochyn. Ewch ymlaen ar hyd y llwybr tynnu a dros y ddyfrbont.

Pontcysyllte Aqueduct

6. Ar ôl cyrraedd Basn Trefor, croeswch y bont a mynd dros y gamlas. Ewch drwy'r giat wrth siop y gamlas, croeswch y ffordd a cherdded i lawr i'r llwybr tynnu. Croeswch y gamlas ar y bont gyntaf a dilyn y llwybr tynnu yr holl ffordd yn ôl i dref Llangollen, tua 7km / 4.5 milltir. Yn y lanfa yn Llangollen, ewch yn ôl ar hyd yr un ffordd y daethoch arni, ac i lawr i'r dref.

The Walk

1. From the Tourist Information Centre turn left and walk across the bridge. Cross the road, turn left and then right after a few metres onto a path between buildings, signed to the canal. At the wharf turn right along the towpath and then left over the small canal bridge. Continue up steps ahead past Dinas Brân School. Go through a kissing gate and follow the concrete path ahead (signed 'To the Castle'). Go through a 2nd kissing gate and continue up the hill across a crossroads.

2. After a 3rd kissing gate follow waymarked path ahead along the fenceline, ignoring path right. At the wooden sculpted crow bear right and continue following this path as it winds up to Dinas Brân. After exploring the castle ruins, walk across to the far north-eastern corner (opposite side to your ascent) then follow the path across the rampart and down the hill to a kissing gate. Keep following this path to another kissing gate onto a single-track road.

3. Turn left along the road and over cattle grid. Turn right at T-junction (now following Offa's Dyke Path (ODP), signed with white acorns, all the way to the aqueduct). After about 500m bear left at the road fork. Continue on this upper road for about 1km, passing Eglwyseg

Rocks on the left and then an S bend.

4. Turn right onto a path at a trio of small stone waymarkers, signed Trevor. After 200m turn right just before a gate and walk alongside a stone wall. Go through a gate and continue to follow the path through woodland. At a path junction turn left, signed ODP. Continue through the woodland, then alongside a field and back into the woodland, gradually descending to a kissing gate onto a drive. Turn left along the drive, continuing through gates (usually open) onto the road. At the T-junction with A539 turn left and continue towards Trevor.

5. Cross the road immediately after 30 mph sign. Turn left towards Trevor and immediately right down steps. Follow the streamside path. At field corner turn right and after 15m turn left through a tunnel under the railway. Follow the path to a stile. Cross stile and walk across the field towards the canal bridge at far left corner. Cross the bridge and head left along the towpath for a few metres then turn right down steps and continue to a road. Turn right and walk downhill across a bridge. Walk along the road for about 1km. Turn left signed 'aqueduct'. Cross the first canal bridge and turn left through a kissing gate. Continue along the towpath and over the aqueduct.

6. At Trevor Basin cross the bridge over the canal. Go through a gate next to the canal shop, cross the road and walk down to the towpath. Cross the canal on the first bridge then follow the towpath all the way back to Llangollen, about 7km / 4.5 miles. At Llangollen Wharf retrace your steps back down into the town centre.

Pont cario dŵr fwyaf Prydain yw Pontcysyllte. Mae'n dyst i athrylith ei chynllunydd, Thomas Telford. Bu'r adeiladwyr wrthi'n ei chodi am ddeg mlynedd gan ddefnyddio'r tywodfaen lleol a'r haearn o waith haearn Plas Kynaston, ger Wrecsam. Costiodd y bont £47,000. Er mwyn sicrhau ei bod yn dal dŵr, defnyddiwyd cymysgedd o wlanan a phlwm wedi'u trwytho mewn siwgr berwedig. Agorodd y gamlas yn 1805 gyda dathlu mawr. Y gobaith oedd y byddai'r bont yn creu cysylltiadau masnach pwysig rhwng Lloegr a Gogledd Cymru, gan gludo llechi lleol a nwyddau eraill am bris rhad. Ond byr iawn fu'r llwyddiant am fod Rheilffordd Llangollen, a agorodd yn 1865, yn cystadlu'n frwd ac yn fuan iawn bu'r cwmni camlesi yn fethdalwyr. Fodd bynnag, yn sgil masnach gynyddol ymwelwyr oes Fictoria, daeth cyfleoedd eraill a ffurfiwyd cwmni badau pleser Glanfa Llangollen yn 1884. Gall ymwelwyr fwynhau'r triapiau ar y gamlas gyda cheffyl yn tynnu hyd heddiw, neu gallant logi bad cul o Fasn Trefor a mynd am ylliau ar y camlesi.

Pontcysyllte Aqueduct, the largest in Britain, is an awesome testament to the genius of its designer, Thomas Telford. It took 10 years to build at a cost of £47,000, using local sandstone and iron cast at the Plas Kynaston foundry, near Wrexham. It was made watertight by sealing the joints with a mixture of flannel and lead dipped in boiling sugar! The canal finally opened in 1805 amidst great celebration. It was hoped that it would provide an important trade link between North Wales and England, allowing local slate and other goods to be transported cheaply. Success was short-lived as the opening of the Llangollen Railway in 1865 brought stiff competition and the canal company soon faced bankruptcy. However, the developing Victorian tourist trade brought other opportunities and the Llangollen Wharf pleasure boat company was formed in 1884. Visitors can still enjoy horse-drawn boat trips today or hire a narrow boat from Trevor Basin for canal holidays.

Mae Tafarn Telford, ym Masn Trefor, mewn man delfrydol am damaid o fwyd ar eich taith gerdded. Gallwch fwynhau llymaid wrth fwrdd picnic wrth y gamlas, a cheir dewis o brydau bwyd wrth y bar. Mae'r tafarndy ar agor bob dydd gydol y flwyddyn, o 11am i 11pm yn ystod gwyliau'r haf. Bydd ar agor yn llai aml ganol wythnos. Ffoniwch: 01978 820469 am fwy o wybodaeth.

The Telford Inn at Trevor Basin is ideally located for refreshments on your walk. You can enjoy a drink at one of the picnic tables overlooking the canal and a range of bar meals are served. They open every day throughout the year, from 11am -11pm during the summer holidays, with shorter midweek opening at other times. Tel: 01978 820469 for details.

